

✚ Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, december 1987
12. čisło · ISSN 0032-4132 · Lětnik 37

Tak praji Knjez: „Wobročće so ke mni, tak budžeće zbožni, wšitcy w cyłym swěće

Jes. 45,22

Jezusowy narod je swětaloka naleznosć. Hody swjeća so dzensa po cyłym swěće, přetož wšudžom bydla křescenjo, wězo je jich ličba we wšelakich krajach a krajinach našeho planeta wšelaka. Hdžež pak je wjace abo mjenje křescanow, tam swjeća hody, a druhy — kaž pola nas — tež njekřescenjo sobu swjeća.

Ale wot spočatka tomu tak njebě. Jako so w swjatej nocy Bože džěćatko w Bethlehemskej hródzi na niske, chuduške wašnje narodži, njeje to nikoho dale zajimowało, jenož staršeju a pastyrjow, prostych ratarskich dželačerjow. Wězo su wo tym tež zhonili či, kiž runje připadnje w samsnej hospodze běchu. Jim běše snano wboheje mačerje žel, kiž jako njedzelniča na slomje a synje ležeše a njeměješe žane druge lóžko za nowonarodženeho hač žlobik. Ale wuznam toho, štož bě so z tym porodom stało, njebě jim znaty.

A scyla ničo njejsu wo tym wědzeli wysoke wosoby kaž měščanosta w Bethlehemje ani měšnicy, pismawučeni, farizejscy a Sachucejscy. Tež bohót w syriskim kraju, Cyreneus, njeje wo tym zhonil, a hakle prawje nic kejšor Awgustus w Romje. Žana zwonakřescijanska kniha njeje ničo pisała wo Jezusowym narodženju. Wo jeho smjerći, haj, wo tym přispomni romski spisowacel Tacitus něšto w druhej poloicy přenjego lětsotka w svojich historiskich pismach. Tam steji něšto wo Chryšće, „kotrehož je prokurator Pontius Pilatus pod knjejestwom Tiberija k smjerći zasudžił“.

A tola bu wěc wo Jezusu a wěra do Jezusa naleznosć cyłego swěta, nic hnydom, ale w běhu lětdžesatkow, lětsotkow a lěttysacow. Ale bórže po narodženju bu hišće w Bethlehemje znamjo za to postajene, zo dyrbi tomu tak być. Hdyž tež lětsa jich wjele budže, kiž chodža patoržicu na hodowny nyšpor a sebi wobhladuju žlobikowu hru, tak budžeja tež po starej tradiciji widžeć swjatyh třoch kralow z rańšeho kraja. A tući mužojo su zastupnicy dalokeho swěta, samo barbojty je pódla; znajmjejša su pobožni molerjo jednoho z tych třoch tak předstajili.

Nětko pak je z tym faktom w našim hronu napominanje zwjazane. My „wšitcy po cyłym swěće“ dyrbymy so k njemu wobročić. Wězo wjeselimy so, hdyž runje k hodam mnozy kemši chodža, tak zo dyrbja w někotrych cyrkwach, wosebje w městach, někotre razy za sobu Božu nóc swječić. Ale hač so kóždy woprawdže ke Knjezeje wobročić? Hač to snano pola toho abo tamneho njebudže jenož krótkte postrowje-

nje džěsća w žlobiku? A hnydom po kemšach su jemu druge wěcy wažniše, domjace swjećenje, hodowne dary, swjedženska jědž a piće? Ničo přećiwo tomu, hdyž jenož na hlódných na swěće njezabywamy! Runje k hodam kolektu za nich zběramy.

Ale Jezus sam chce wotewrjene a k sebi přiwobročene wutroby. Přetož wón je sam a přinjese sam najlěpši dar, mjenujcy zbožnosć. „Wobročće so ke mni, tak budžeće zbožni!“ steji w našim tekście. A to je mēnjene na dwojake wašnje, tu na zemi a jónu tam we wěčnosti. Štož tute žiwjenje nastupa, dyrbymy jenož myslić na tak mjenowane „zbožnychprajenja“ w předowanju na hórje, hdžež Jezus zbožnych mjenuje chownje chudych, kiž wědža, zo smy

před Bohom jenož tajcy, kiž na prošnje chodža, kaž Luther praji. A zbožni su, kiž čicheje mysle su, kiž su hlódni a lačni po prawdosći, či smilni, či, kiž mēr činja a tak dale. A zbožni su tež či, kiž Bože slowo słyša a zachowaju. K zbožnosći w tajkich situacijach pomha Jezus hižo tu, ale wosebje je wón so tohodla narodžił a na křiž šoł, zo by wón nam tak dopomhał a nas wjedł k wěčnej zbožnosći, kiž je naš wotyk-njeny kónc, wězo z tym wuměnjnjom, zo bychmy so přeco a přeco zaso k njemu wobročili. My njechamy k hodam podarmo spěwać:

„Chrystus, naš Zbožnik tu je,
Chrystus, naš Zbožnik tu je.“

Gerat Lazar

A namakachu džěćatko...

Wšitkim čitarjam
wjesole a
žohnowane hody

Naši ekumeniscy hosćo a jich cyrkej

Lětsa na Serbskim cyrkwinskim dnju w Hrodzišću běštaj mjez nami fararjeje Čěskobratrowskeje ewangelskeje cyrkwe. Bratr Lejdar z Prahi bě delegat swojeje cyrkwe. Bratr Strádal z Hronowa je hižo dawno naš luby přecel. Na cyrkwinskim dnju 1971 w Klukšu so z nim zeznachmy, hdyž nam w připoł-

dníšej přestawje hromadnje zbratrow Hloušekom česke spěwy zaspěwa. Tež loni w Husce bě pola nas. A my jeho wopytachmy před dwěmaj lětomaj w Hronovje. Krasna bě to bjesada z kofejom, tykancom a wjesołym zhradamnym spěwanjom. Tamnu njedzelu dopoldnja běhmy kemši pobyli w Broumovje, hdžež je jeho mandželska za fararku.

Z Čěskosłowakskej cyrkwy nas wjazaju wutrobne bratrowske styki. Wona nam sćeje swojich zastupjerjow na naše cyrkwinske swjedenje, a my smy jich hosćo ze swojim Serbskim tydženjom w Janskich Láznjach abo w Jachymovje. Naš njezapomnity, swěrný, woporniwy bratr a přecel njeboh senior Křescán Pawoł Lanštjāk je nam tele kontakty zmōžnił. Loni jeho k poslednjemu měrej přewōdzachmy w Praze.

Čěskobratrowska ewangelska cyrkej ma swoje přenje započatki pola Jana Husa, profesora Praskeske university, kotrehož 6. julija 1415 w Konstanzu jako

kecarja ziharow spawjow, Maž Luther 100 lět pozdžišo bě so wōn hižo prócowal wo duchowne wobnowjenje cyrkwy. Luther bě Husowe dobre a pobožne prócowanja připōznał. Po Husowej smjerći běchu so husića přećiwu wōjskam cyleje Europy 15 lět dolho wobarali. W lěće 1429 stejachu tež před Budyšinom. Jako šulerjo smy wuknyli, zo běchu husića rubježne a mordarske cwołby. Kajke to křiwdženje! To bě duchowne hibanje ze sprawnymi, bohobojnymi myslemi. W bitwje pola Lipanow 1434 bu jich wojerska mōc zlemjena, nic pak jich duchowna mōc. W lěće 1457 založichu w Kunwaldze swoju samsnu cyrkej, kotrejež stawizny su polne swjateho rjekowstwa a njewuprajnych čerpjenjow. Jenož 11 lět, 1609 hač do 1620, bě kejžor Rudolf II., kotrehož pomnik widžice na Bohatej wěži w Budyšinje, jej swobodu dał. Nimale cyly lud so w tutych lětach k ewangelskej wěrje wuzna. Po bitwje na Bělej horje

przed Prahu přirōdzechu časy najsurowišeho přescěhanja. Při wšěm so tola male skupinki pobožnych ewangelskich wuchowachu. Wot lěta 1918 smě nětke Čěskobratrowska ewangelska cyrkej zjawnje skutkować. Wona drje je tež džensa mjeńšina w Čěskosłowakskej z nēkak 220 000 dušemi a 270 wosadami, ale wjele wuznamnych ludži je z njeje wušo. Po cylym kulturnym swěće je jako moderny wučer a wědomostnik znaty Jan Amos Komenský (Comenius) 1592–1670, posledni biskop Bratrowskeje cyrkwy. Za nas Serbow běchu a su wosebje wažni prof. dr. Adolf Černý (1864–1952), prof. dr. Antonín Frinta (1884–1975), dr. Bohumila Šretová (rodz. 1904).

Tež přeni prezident čěskosłowakskeje republiky Masaryk a znaty teologa prof. Hromadka běštaj stawaj Čěskobratrowskeje ewangelskeje cyrkwy.

Gerhard Wirth

Za naše dźeci

Hodowna hwězda

Na mejskim wječoru před nimale 2 000 lětami sedzachu w dalokej Babylońskiej tře wučeni mužojo hromadže a čakachu na chowanje slōnca. Mōžachu lēdma dočakać, běchu tola wčera w nocy něšto cyle njewšedneho na njebju wobkedžbowali. Hač so to džensa wospjetuje?

Skōnčnje so čmičkaše. Na mjezwōčach wučenych mužow bě widžec jich rozhorjenosc.

„Tam, widžitaj, to samsne kaž wčera!“ zawōła jedyn z nich.

„Wōprawdže, Jupiter a Saturn stej zaso zjednocenej“, praješe tamny. Třeći wučeny rozmyslowaše: „Sym džensa w našim archiwje wšitke hlinjane taflički přehladał, na kotrychž bě něšto wo woběmaj planetomaj napisane. Najstarše zapiski su wjac hač 600 lět stare, a za wšōn tutōn čas so Jupiter a Saturn nještej ani jōnu zjednočiłoj. Před našimi woćimi stawa so tule na njebju sensacija. Smy swēdkojo jōnkrotneho podawka. Što ma to jenož woznamjenić?“

Nichtō nochcyše na tute prašenje wotmołwić. Mužojo sedzachu zamysleni a jenož hdys a hdys k njebju pohladnychu. Skōnčnje jedyn z nich stany a praji: „Zawěsće wupraju nětke jenož to, štož sej wšitcy tře myslimy. Nam wšěm je znate, zo je Jupiter hwězda krala a Saturn hwězda Židow. Njemōže hinak być, hač zo so nētkle w tutym času narodži w židowskim kraju kral. Dyrbi to cyle njewšedny kral być, dokelž je so tola w běhu zašlych stow lět wjele kralow narodžilo a ženje njebě wo tym ničō na njebju widžec. My tře smy swēdkojo toho, zo narodži so kral z njewšednej mocu, kral, kotryž budže snadž jōnu cyly swēt wobknjezić. Sym za to, zo so na puć podamy, zo bychmy wurjadneho krala postrowili a so před nim poklonili.“

Tře wučeni nastajichu so na wjac hač tysac kilometrow dołhi puć do kraja Židow. Skōnčnje, po mēsacy trajacej jēzbje, docpěchu hlōwne město Jerusalem a podachu so do kralowskeho hroda.

„Kralo Herodeso, poklonjamy so hlōboko před wami. Dowolće, zo bychmy so tež poklonili před wašim synkom, před wurjadnym kralom, kiž je so wam narodžil.“

Herodes so strōži: „Před kim chceće so poklonić? Mi njeje so žadyn synk narodžil. Zwotkel chceće wēdžec, zo mēl ja synka mēc?“

Tře wučeni mužojo powēdachu kralaj Herodesej, kak běchu doma w Babylońskiej wobkedžbowali zjednočenje Jupitera a Saturna. Kral zawōla wšitkich swojich wučenych a wopraša so jich, što ma to woznamjenić. Jedyn z nich stupi so před Herodesa a praji:

„Kralō, w starych pismach je napisane, zo narodži so jōnu kral w Bethlehemje a wōn budže knjezić nad cylym Ísraelom. Snadž su so slōwa pisma zwoprawdžili. Babylońscy knježa njemēli nowonarodženeho krala w našim palasce pytać, ale w mēstačku Bethlehemje.“

Samsny džen nawječor wustupichu tře babylońscy wučeni z mēsčanskich wrotow Jerusalema. Chcychu džensa hišće do Bethlehema. Njemējachu dalokeho puća před sobu, jenož wcosm kilometrow na juh. Hižo zdaloka widžachu Bethlehem. A nad mēstačkom, w kotrymž chcychu za wurjadnym kralom pytać, swēćeštej so zjednocenej planetaj Jupiter a Saturn.

T. M.

Jurij Šewčik

Hody 1934

*Nōc znowa nam so bliži swjata
a wulki swjedenj hodowny!
Do Bethlehema w duchu chwata
tuž džensa lud wšōn wěrjacy.
Hdžež pastyrjam přez jandžela
so tamna powěsć přizjewja:
Hlaj, njebojće so! Džensa je
so dostalo nam wjesele!*

*Tež serbski lud sej horco žada,
na tamnych honach přebýwać,
hdžež sta so wulka Boža hnada,
kiž njemōhla so wjetša stać.
Tam z luda podčisnjeneho
je narodžil naš Zbōžnik so.
Kaž na swēt přirōdže w chudobje
a tola z mōcnym kralom je!*

*My znowa na swēt witać chcemy
će, luby, drohi Jēzuso!
A we wutrobje zhotujemy
ći kōždy rjane bydleńko.
Tuž začehń nutř ty do njeje!
Što žiwjenje je bjez tebe?
Budž ty nam škit a zepěra,
nam přihotuj puć do njebja!*

Jane Barlow

Hody w najhudšej wjesce swěta

Běše surowa zyma. Wot mužoweje smjerće hospodarješe wudowa MacGurk na swojim małym statoku sama. Přichodne nalēto budže tomu tři lēta, zo bě wōn wumrēł, — runje w času, hdyž dyrbjachu so bėrny sadžec. W poslednich hodzinach počezowachu jemu symjentne bėrny dušu, přetož so smjerćara boješe, hač drje budže jeho žona wšitko prawje činić, hdyž njebudže pod jeho dohladom a nawjedowanjom džēlać, a kak so jej scyła zeńdže, jeli so bėrny njeradzichu?

Wona bě spytała jeho zmērōwać, při čimž jemu napowēda, zo je rola zmjerzjena, a ani jedyn bur njemōže nětkole bėrny sadžec. Tola wōn njedaše sej ničō narēčec a by najradšo stanył, jeli by to mōhl. Cylički luby džen njepowēdaše wo ničim druhim hač wo bėrnach, a při tym mēješe zahorjenje plucow na woběmaj stronamaj. Susodža mēnjachu, zo je „spodžiwnje slaby na

hrudž“. Nawječor přijēcha skōnčnje farar Rooney na swojim swētłobrunym ponyju, a wōn zamō choreho trochu zmērōwać. „Wšako ma wona dobrych susodow“, rjekny wōn, „a z Božej pomocu budže sej pomhać wēdžec. Hdyž runje po wsy jēchach, zdaše so mi, kaž bych pachōla widžal, kak přez murku na twoje polo lēze, z korbom na chribjeće — jako by chcył wamaj něšto dobrego činić!“

Stary MacGurk chcyše z woknom won pohladać, zo by so přeswēdčil, hač drje je to wěrno. Dokelž pak běše jenička šklefca z wēkom blachoweje tyzy porjedžana, njemōžeše ničō widžec a dyrbješe slōwam předarja wērić. Přiwšěm praji: „Chwaleny budže Knjez!“ a po tym bě jemu pozdaću lošo, znajmjeńša do zažnych rańšich hodžin, hdyž bu jemu naprečo lochko.

Dalši žiwjenjōbēh wudowy MacGurk, hdyž tež njebě runje wulkotny, wobkrući w dalokej mērje wēšćenja bratra Rooneya. Ludžo běchu radlubje zwōlniwi, susodce pomhać, kotraž bě jako „wboha, wosamocēna wudowa“ wšudže rady widžana, čim bóle, dokelž njemē-

ješe „ani džěci abo přiwuznych, ta wboha duša“.

Tola druhdy spřećiwjachu so dobre wotpohłady susodow swojnotosćam wudowy MacGurk. Wona njepochadžeše mjenujcy z tuteje wokolicy a bě lěpše dny widžala. A dokelž wosta horda a njewotwisna w duchu, bě jeje puć z tyśac kałatymi černjemi wosyty. Po pol lětstotku čežkeho žiwjenja přebywachu jeje mysle přeco hišće we woněj wjesce, hdžež běše so jej něhdy derje što, prjedy hač bě so jeje nan nawučil, wjacce hač trjeba pić.

Hdžy so jej nětk druhdy hubjenje džěše, potom njedyrbjachu susodža jej jenož pomhać — štož jim wěsće lochko njepadny, přetož tradachu husto sami hlód —, ale woni dyrbjachu tež hišće na to kedžbować, zo njebychu hordosć dobřeje staruški ranili, jelizo swoje dary přežara jako dobry skutk poskićichu.

Na příklad njedžeše to tak, zo so něchtó nutř wali, kaž to Judy Ryan jónu wječor činješe. Wona přinjese bow z bėrnami a zawoła: „Mrs. MacGurk, sym slyšała, zo žane bėrny wjacce nimace! Wy wboha, to sće tola nimale zahlódni! Tu sym wam bow bėrnaw přinjesla, a wěsće bych wam wjacce dała, hdy bychmy sami dosć měli.“ Z wjеле lžemi powučil so Judy Ryan hnydom, zo ma Mrs. MacGurk wjacce bėrnaw, kelkož móže sama zjěsć, a zdobom so jej bjez tajenja wujasni, zo njech so čim prjedy čim lěpje hromadže ze swočim bowom bėrnaw zminje. Na to so Ryanec a wudowa MacGurk dołho wjacce njestrowištej.

Tajke a podobne podawki skrućichu pola susodow we wsy Lisconnel podhlad, zo je wudowa MacGurk hotowe drječmo. Přiwšěm pak njeskazy sej přecelstwo dobrych luďi dospołnje, a přeco běchu někotři zwólniwi, jej k pomocy być a tež trochu jeje hubjenu naladu sej lubić dać.

Najlěpje poradži so to starej Mrs. Kilfoyle. Metoda, kotruž při tajkich diplomatiskich předewzačach zwjetša nałožowaše, bě z wulkej zdwórliwosću zwjazana. Najprjedy wupožil sej wot wudowy MacGurk někajku šalku abo karaněk. Što z nim poprawom chcyše, njebě přewidžeć, přetož měješe sama wšu móžnu nadobu, kiž wšěm jenož předstajomnym zaměrám služeše. Hrubě hlinjané twory běchu to jeničke, čehož mějach w Lisconnelu nadosć — wjеле wjacce dyžli jědže. Přiwšěm stawaše so hdys a hdys, zo kopolěše so Mrs. Kilfoyle po zarosćenym pastwišču k Mrs. MacGurkowemu bydlenju na zwisu hórki, štož njeby wěsće činiła za wupožčenje směšneho kónka abo hornca. Stupanje hórku horje njebě za nju mědlizanje, dokelž bě stara, a hačrunjež hišće při rozumje, tak tola hubjena na noze.

Při tajkich wopytach schadžeše jej potom přeco krótko před wotchadom nadobo myslička.

„Tuž wutrobný džak, Mrs. MacGurk, wutrobný džak za kónk! Nadžijomnje njejsće zla, zo was tak husto počěžu.“ „Ně pak, čehodla da!“ rjekny Mrs. MacGurk a zběhaše swoju suchu hlówu hišće wyše a hordoznišo, dokelž bě někomu k woli być móhla, „to njeje tola řeče hódne.“

„Ach, hdy bych so was hišće něšto woprašć móhla: Njemóžeće nam někotře bėrny wotewzać? Tute lěto njedžerža so naše bėrny derje, tak zo njemóžemy je chěťře dosć zjěsć. Móžeće je nam tola po nowych žnjach wrócić, jeli

so wam hodži. Jeli by wam prawje bylo, pošćelu wam jedne z džěci z bowom bėrnaw, jelizo nimace ničo přeco tomu. Zaplać Bóh tež, a hišće rjany wječor!“

Abó wona sej něšto druge wumysli a praji: „Potajkim božemy, Mrs. MacGurk, a jutře wróću wam karaněk. Při tym so dopomnu: By wam prawje bylo, hdy bychy wam džěci někotře koše wuhla přinjěsli? Naše wuhlo saha hižo pod třěchu, a hdy bychy tu pola was podžěłali, bych jich zastaranych wědžala. Wone rostu mi přez hlówu ze swojej rozwołnosću, a hdžy jim džělo njepríkazam, maja jenož worakawstwa na mysli.“

Tajke wašnje přelesćenja njezrani pozdaću lubu wudowu MacGurk ženje. Njeje pak wěste, hač njeje sej hdys a hdys tola něšto domysliła. Potom by so kručce přeco wjela, hdžy njeby runje Mrs. Kilfoyle za tym tčala, ta mała staruška ze šedžiwymi włosami, kotraž kaž čipko z wysokim hlósom pišpoleše. Tež druzy susodža zamóchu druhdy, zo so jich dary milosćiwje přijimachu, hdžy to tež chwilu traješe, prjedy hač nawuknychu, wobhladniwi być. Přiwšěm dyrbješe wboha wudowa někotřežkuli słowo slyšeć a spóžrjeć, kotraž ranješe, hdžy tež bě derje mjenjene.

Jónu pak tróštowaše ju wulke zbožo za wšě te male zranjenja. Běše měrny decemberski džeň krótko do hód. Njebjó bě wołowowe šere, a powětr „slodžeše za sněhom“. To bě wšitko, štož njebjesa lubjachu — hewak njepokazowaše ničo na něšto njewšědného. A tola so sta, zo dósta wudowa MacGurk list. List w Lisconnelu je tajki njewšědný podawek kaž w mjenje chudej wsy zadobyće, a zwjetša přińdže na wokołopučach, za kotraž njejsu póstowe zarjadnistwa zamołwite, hakle na prawe město.

Tola hišće džiwniši hač přichad lista bě jeho wobsah. W módrej wobalce tčěše póstowa připokazanka z dokumentom, z kotrehož bě wučitać, zo pochadžeja pjenjezy z podžěla wudowy MacGurk na rozdželenym namrěwstwje njeznateje přiwuznje, kotraž bě po wšěm zdacu w Connecticut w USA wumrěła. Póstowa připokazanka bě na pjatnaće šilingow. Nětk njesmě sej ničto myslić, zo wudowa MacGurk wěc hnydom wopřimny — tak kaž my snadž nastork w nowinje. Čitanje zdžěla čisćaneho, zdžěla pisaného teksta wopokaza so jako jara wobčěžny nadawek. Přeni začisć bě tón, zo bě žlu powěsć dla njeplacěnja wotnajenskich pjeněz dóstała, štož móhlo woznamjenić, zo wučěra ju z chěžki. A to bě strach, kotryž někotřežkuli wobydlerja Lisconnela hišće w sparje přescěhowaše. Pohonjena wot tuteje hrozneje bojósće, chwataše k svojim najblišim susodam, ke Kilfoylecom, zo by sej dała pozdatnje zrudnu powěsć wujasnić. Wona chwataše tak jara, zo mloda Mrs. Kilfoyle, kiž runje před durjemi hornce wukida, swojej přichodnej maćeri we jstwe praji:

„Wudowa MacGurk skaka po hórce dele kaž wustróžana stara hepa. Nimale by padnyła, tak běži! Snano je sej z čajownikom ruku wopariła, přetož ma něšto wokoło porsta!“

Dokelž njemóžešć ani mloda ani stara Mrs. Kilfoyle wudowu změrować a powučić, zawołašć Briana Kilfoyla, kiž runje wuhlo kalaše. Dołho sedžeše wón na mjezy a studowaše bělu papjeru mjez swojimaj tolstymaj brunymaj palcomaj. Wěťřik hraješe sej z jeho čer-

wjenej brodu, a skónčnje bě hódaněko wuhódał. Mjeztym bě so tež črjódka luďi nahromadžila, kiž čakaše na wujasnjenje. Wšitkich překwapi hoberske zamóženje, kotraž měješe do Lisconnela přińć. Powšitkownje nimaja luďo rady, hdžy so jim wulka sensacija přińrótsi. Hdžy potom wudowa Sheridan po dołhim bórbolenju a ličenju přispomni: „Pjatnaće šilingow, to je tola mjenje hač zlotak, něwěrnó?“ — to so kóždy na přispomnjenje mjerzaše, hačrunjež njebě chcyła z tym scyła nič mjenjehódneho rjec, ale jenož ze stareje zwučenosće, wěcy sej z negatiwneje stronki wobhladować. Brian Kilfoyle wotmołwi wěcownje: „Na kóždy pad je to wjacce hač pollětny wotnajenski pjeněz, a wšitko mjenje nas nič njestara.“

„Psej skobano z wotnajenskim pjenězom“, směješe so jeho bratr Tim, „a ja přeju wam najprjedy jónu wjеле zboža k namrěwstwu, Mrs. MacGurk!“

Začuća připoslucharjow běchu na Timowej stronje. Wězo by wjeselo hišće wjetše bylo, hdžy njeby spodžiwny přirost zamóženja jenož jednostronsce jeničku adresu potrjehil. Štož w našim zaku klimpota, zda so wjеле slěbornišo klinčec hač pjenjezy w zaku susoda. Při wšěm pak běchu wobydlerjo Lisconnela wjeseli a spokojom, a to nic cyle z njesebičnych přičin. Žony a holcy nadžijachu so nětkole někotře tydženje, zo móhli tež jónu tajki list dóstać. A hakle poněčim přestachu zrudane być, hdžy přińdže někajki Patty abo Mick z prózdnymaj rukomaj z města. Njebě to přerjenje sej předstajić, zo něchtó po wjesnym puću přińdže a woła: „Hdže da je Mrs. Takatak? W měsće su mi list z Ameriki za nju sobu dali.“

Bohužel běchu nimo tutych wulkich optimistow tež někotři zawistni. Mrs. Quigley na příklad njemóžeše so wobknjezić a skazy ze swojej zawisću wbohej wudowje jeje wjeselo. Wona wobhladowaše sej papjeru, kotraž mjeztym wulke zamóženje garantowaše, a rjekny: „Bych radšo hnydom pjenjezy měla abo znajmješa tajku módrobětu slěbjerdu papjeru, na kotrejši je ličba hižo předčisćana. Sym slyšała, zo dyrbiš druhdy wjеле běhać, doniž pjenjezy skónčnje njedostanješ — jeli je scyła dóstanješ.“

Mrs. MacGurkoweje broda padny tak chěťře kaž barometer před wichorom. Tola w tym wotkomiku zawoła hižo Brian: „Njezmysl, kajka běhańca da! W měsće čisnje wam žona na pósće pjenjezy hnydom z woknješka — jako by to za dwaj najgrošej cokora bylo. Snano dyrbiće papjeru podpisać, druhdy dosaha samo někajka kwakla abo križik, a wšo druge wobstara ta za woknješkom. Hewak njezmějeće nič k běhanju.“

„Ow, cyle wěsće něšto wotčahnu“, mjenješe Mrs. Quigley a njedaše so zatrašić, „přetož čí njewuplaća ženje wšitko.“

Tola Brian so jenož směješe, a Mrs. Quigley džěše bjez lósta za swojimi wšědnymi winowatosćemi, kiž wobstajachu džens w tym, džěčo pěstónić a na staru čerwjenu flanelowu suknu zaplatu z hišće staršeho módreho kitlka našić, při čimž skradžu drěnje w prawym lochcu zatama.

Wudowa MacGurk sluchaše město toho scěrpliwje na rady swojich susodow, a jeje wěra do póstoweje připokazanki njechablaše jara. Wšitcy jej wšo móžne radžachu. Štyri šilingi, w tym běchu sej wšitcy přezjedni, dyrbješe „hač na posledni fenk“ klamar dóstać, zo by wona

stary doľh wotplaćila. Za čo pak měješe zbytné pjenjezy naložiť, wo tym bě telko wšelakich měnjenjow kaž žonow w Lisconnelu abo snano hišće wjace. Wudowa poprawom k tomu chileše, na staru Mrs. Kilfoyle sluchač.

„Hdy bych we wašej koži tćaľa, Mrs. MacGurk“, rjekny wona, „potom bych wěsće za wšě pjenjezy muku kupiľa, wowsnu muku měnju wězo, nic žoľtu indiansku, kotruž dyrbjeli woprawdže jenož swinjom dawač, Bóh tón Knjez njeh mi mój hrěch woda. Wězo je wowsna muka droha, to wěm, ale to byšće něšto za cyľu zymu měľa a wyše toho něšto dobre. Na tajkim surowje zymnym dnju njeje wječor ničo lěpšeho hač taler z wowsnym wusmužom a lun- kom kisaľeho mloka.“

Na Pětra Sheridanana pak rozhněwachu so wšitcy, a ničto njehaše na jeho sluchač, hdyž twjrdžeše, zo njeby pjenjezy wudaľ. By je na wěstym městnje schował, potom by znajmjeńša něšto měľ, hdy by na Božim spēcu dyr- bjal polěľtny wotnajenski pjenjez plaćić. To mějachu wšitcy za přehnate. „Tomu so derje řeči“, swarjachu wšitcy, „a při tym nima sam ani krošika w za- ku.“ Kažkuli so dobre rady tež znapře- ćiwjachu, wudowa MacGurk předewza sej na kóždy pad, přichodny dzeń do města nakupowač jěč. Wujednachu tak, zo měješe ju Stacey Doynę přewodzeč. Wona móžeše jej njeseč pomhač — měšk z wowsnej muku, kaž sej wšitcy mysla- chu.

Dyrbiš so zahe na puč podač, dokelž zahe so ćmička, kaž so to za najkrótše dny lěta sľuša. Zďesto je cyľ kónc puća wot Duffclana zdalene, kiž je tola tež hižo dalko wot Lisconnela. Tola Duff- clane, kotryž bě lědma wjetši hač Li- sconnel, měješe jenož jenički wobchod w rozpadanej chězce, a we „wukľad- nym woknje“ bě runje městno za dvě pokruće chľeba, někotre zwjadľe jabľu- ka a škleńcu za comaki — woprawdže nic prawe městno za operacije kapita- listki.

Nad rańšim njebjom třepotachu hišće někotre drobne, wohniwe šľebjerdy, a na wječorje wisaše ćmowy scin potaj- nje hrožo nad bahnom, hdyž stupi wu- dowa MacGurk na puč hotowa před swoju chězku. Zwoblěkana bě šeroke woľmjane rubiščo z kapucu, kiž bě jej Mrs. Sheridan wupožćila, a w ruce dźer- žeše stary křiwý plećeny korb, kotryž bě jej toľsta Hana poskićila.

Přjedy pak hač so na puč poda, dyr- bješe hišće pola svojich přecelow wo durje zakřapač a so prašeč, hač móže za nich něšto w měsće wobstarač. To bě prastara zwučenosć, a by to hrube přendźenje woznamjenilo, njeby-li to činiľa. Tola tónkróć skutkowaše jeje zdwórlive naprašowanje nimale ironi- sce. Tak wjele by jim móhľa wosta- rač, jeli ... Zně běchu hubjene byli, a kruta zyma bě luďži w Lisconnelu wu- wědomiľa, zo dyrbjeli hišće lěpje hač hewak hospodarič z tym maľym, štož wobsedźachu a we wšěch móžnych schowach kryjachu: w kónčkach nősni- kow, w škaľobach w scěnje abo w na- najwyše wisacych kónkach při polcy.

Wudowa MacGurk dōsta potajkim je- nož někotre maľe nadawki: něšto cwor- na, šwabľički abo podobne kupič. Mrs. Quigley chcyše hižo wowsne krupy ska- zač, tola w poslednim wokomiku wot- praji swoju skazanku a měnješe, běrný su tež dobre dosć — hačrunjež jeje muž, kotryž bě so hižo na wowsny wusmuž k snědani wjeseliľ, zludany hľowu wě- šeše. Poslednja chězka, pola kotrejež so

Mrs. MacGurk prašeše, sľušeše Ryane- com. Stary Mick Ryan, kiž hižo doľho wjace na dźeľo chodźić njemóžeše a bě scyła žiwjenja njekmany, kaž jeho su- sodźa měnjachu, sedžeše při chěžnych durjach na kamjentnej murce a čakaše, zo nutřka woheň zadźeľaja. Wón přemyslowaše na swoje wašnje wo tym, zo je poprawom jara zyma, a w jeho zmor- šćenym, wot kura wuschnyтым mjez- woču njeležeše wjace wuraza hač w bė- njacym pólku, kotrež za nim hórku ho- rje dźeše. Tola nadobo so wón woźwi. Jeho woči so zablyšćićiše, a wón wo- praša so chwatnje:

„Póndžeće wy do města, ma'am?“

„Ach, nano, wostaj tola Mrs. Mac- Gurk na pokoj“, zawoľa jeho přichodna dźowka starosćiwje, dokelž ryješe wón hižo w svojich zakach, w kotrychž bě něhdy druhdy někotre krošiki měľ. „Što da by ty chcyľ z města měč?“

„Tobak“, wotmoľwi wón a wobročeše zaki dale.

„Ale, nano, za čo chceš ty w tutech hubjenych časach tobak měč! Mrs. Mac- Gurk dže po swój měch wowsneje mu- ki, a pola někajkeho tobakoweho wob- choda njepřiidže scyľa nimo. Njemó- žeš da hač do Božeho spēca čakač, hdyž čí Pat cyľu roľu tobaka z města přij- nese?“ Starc přesta pytač zdźeľa bjez- nadźijnosće dla, dokelž ničo njenamaka, zdźeľa napjelnjeny ze slabym předwje- selom na tak w dalkim přichodze le- žane sľubjene wužiwanje „na Božim spēcu“. Jeho mjezwočo bu prózdne, kaž běše wone před pytanjom, jenož zo za- nhězdzi so w jeho řaidach hišće hľubši scin.

Před ćmičkanjom móžachu wudowu MacGurk a Stacey lědma domoj woča- kowač. Tohodla tež ničto za nimaj nje- hladaše. Na maćiznje k rozmoľwam pak při wšěm njepobrachowaše. Tu doda- waše přeco hišće njewšědne zbožo, pu- ćowanje do města a najwšelakoriše mož- nosće nakupowanja. „Nětkole drje tam hižo budžetej“, rekaše, abo „Nadžijom- nje njebudže sej klamar přewjele wot njeje za wowsnu muku žadač!“ — Při- spomnjenja, kotrež so wuměnjachu, hdyž so susodaj zetkašaj.

Hdyž pak popoľdnjo postupowaše, za- počachu wšitcy ćmowišo hladač, přetož nětkole měli jeju hižo zdala widzeč. Zo so tak pozdže wróćićiše, woznamjenješe jenož někajke njezbožo. Snano bě wona pjenježnu připokazanku zhubiľa? K tu- tomu měnjenju chileše zabjuwace suso- dow. Abo njechachu snano luďžo na pó- scě pjenjezy wuplaćić? Wokoľo pjećich, hdyž bě hižo nimale ćma, měnješe někajki wózhriwc scěrjo, zo stej snano při křížowym puču „někoho“ zetkaľoj — na čož so někotre žony hnydom pokří- žowachu, a Sally Sheridan, kiž stejše před chěžnymi durjemi, stupi chěťre ně- kotre kročele do schowa chězki wróće. Přetož křížowy puč běše zľ wuwolane městno, na kotrymž bě hižo někotryž- kuli w kurjawje najspodźiwniše wěcki dožiwil.

Runje bě Mrs. Doynę rozjasniľa, kak lochko móžeš pócmje na hubjenym ba- hnojnym puču do dźěry stupič a sej nohu zlamač a hač do přichodneho ranja bjez pomocy w zymje ležo wostač, to za- kľinča woľanje přez bľedu mēsačkowu swěcu a zakonči wšě hrozne tukanja.

Mrs. MacGurk bě svoje nakupowanje w najwjetšim rozměrje dokonjaly, štož bě hnydom na wulkim prućanym kor- bje widzeč, kotryž wjelibowaše so do wšěch stron a kotryž nětkole na ka- mjentnu murku wotstaji, zo by wot- počnyľa.

Přeni pakćik, kiž wučahny, bě wina na zapozdženju byl, přetož bě bjez při- činy na klamarskim bľidže ležo wostaľ, a hagle, jako běšej žonje hižo kónc pu- ća domoj, dopomništej so na njón. Tola wudowa MacGurk sej myseľe, zo by při wšej mućnosći puč radľubje dwojce, třejce běžala, přjedy hač by pakćik w měsće wostajiľa. A nětkole šepťaše jej tež Biddy, dźowka stareho Mick Ryana, do wucha:

„Cyľ dzeń běše tajki njeměrný, kaž by na někoho čakaľ, a wot Larrya She- ridana je sej džens rano někotre šwa- bľički wupožćil — tež hdyž njewěm, za čo ...“

„Ow!“ zawoľa Mickowa přichodna dźowka, „wobhladať sej to raz, nano! Tajki wulki kruch tobaka, ma'am! To njeje tola prawje. Wón njeby so was scyľa za tym prašeč dyrbjal!“

„Pst! Hľupa kawka!“ wuswari ju Mrs. MacGurk, „njeskaž jemu tola wje- selo!“ Stary Mick sedžeše tu kaž ně- čtō, kotrehož běchu najrějše sony wo- bjeli, přimaše kruch tobaka z ruku a hladaše hđys a hđys na ćmowy, wľožny rěč. Jako so jeho dźowka Biddy poskići, hič po trubku, znapřećiwil jej:

„Ně, hišće nic! Dzens wječor chću jón jenož masač!“ A to tež činješe.

Tola w korbje tčachu hišće dalše wje- sela. Cyľ walč brjuchatych bruno- běťych cokorowych lizakow wubudzi po- ľa někotrehožkulĩ dorosćenoho začichim přece, podobnje dźěcom ruku woćinič za dary z plackowych njebjes, kiž za mjatku wonjachu. Při tutej skľadnosći wujednaštej so Mrs. MacGurk a Judy Ryan, kiž chcyše tehdy na zranjace waš- nje wudowje běrný darič, doskónčnje trajnje, kaž bě z ľičby a ľěpjatosće li- zakow wučitač, kotrež Judyowy synk dōsta.

Potom wučahny so módra bľeša z „medicinu“, kotrejež ćerwenoběťy etiket wuhojenje tež najhroznišeho drěnja sľubi. Do jeje wobsaha měješaj so Pětr Sheridan a Mrs. Quigley dźeľići, kotrajž nětkole hižo wurjadnu woň ter- pentina a kafernika wužiwašaj a jenož wobžarowašaj, zo je tajka „sľyna ma- ćizna“ jasne jako jěd woznamjenjena, zo by so kóždy wottrašil, na mysl přinč, ju tež „nutřkownje“ wupruwowač.

A w jednom pakćiku bě hruba woľ- mjana košľa za Stacey, kotraž bě cyľy puč we svojich wjetķich baľmjanych klunkerach dyrkotaľa. A z druheje pa- pjery tľočeše so woľma, přetož ju pře- ješe sej Peg Sheridan hižo wot dawna. Wona chromješe a chcyše přeco „někaj- ke dźeľo za porsty“ měč.

Najwjetše wjeselo pak měješe Mrs. MacGurk na dvěmaj ćmowofijalkowy- maj pakćikomaj, kotrejež wostaji pola Mrs. Kilfoyle na kuchinskim bľidže ste- jo, přjedy hač šćežku k swojemu domč- kej horu horje dźeše. To njeběšej wu- ľteľ tiče, čenķej kaž wuhenjeľ, ale to- stej kaž kuluchaj, kotrejež wupěraštej so, bjeztoho zo byštej padnyľoj, na kuchin- skim bľidže a we swojimaj brjuchowaj punt čaja a štyri punty cokora chowa- štej.

To bě wězo wulkotne, a poprawom by Mrs. Kilfoyle něšto lěpše rjec móhľa, hač jenož třepotajo jakotač:

„Luby Božo ... božićkecy ... ně, taj- keke něšto, Mrs. MacGurk, wy dušna du- ša ... kak da móžeće jenož ...“ tak zo wudowa MacGurk ju přetorhny:

„Ach, Mrs. Kilfoyle, njeprajče radšo ničo! Sym tola wšitko jenož sebi k woli kupowaľa, wy luba, zo njetrjebaľa so dlěje hněwač, dokelž stejĩ waša rjana čajowa kana hižo cyľy čas tak wosa-

močena a sucha horjeka na polcy, a tón ... njech po mnje přińdže, jelizo lžu.“

Nimale wumjetuju wołaše Mrs. Kilfoylowe džowka:

„Je jara přecelne wot was, Mrs. MacGurk, zo sće takle na mać myslila. A při tym dopomni so mała šědžiwa staruška zaso na swoje dobre zadžerženje a rjekny spěšnje: „Haj, wšitko, štož je wěrne! Ničo nimam radšo hač šalku čaja, a na to sće wy myslila. Norah dyrbi nam hnydom čaj naparić, hnydom.“

„Ale Mrs. MacGurk!“ zawoła rozhořena jedna ze susodkow, kiž ju domoj přewodžachu, „što da je z wašim měchom wowsneje muki? Hdže da sće jón wostajila? Božičkecy, njejsće da jón něhdže ležo wostajila?“

„Snano je jón zabyła zapakować? Abo Stacey? To móže so wona sadzić, zo wot njeho ani kuska wjace njewidži.“

„Knježičkecy, te wbohe stworjenje, zo je so jej tole stało!“

Tola wudowa MacGurk při wobroći so měrna k nim:

„Wowsna muka? Što bychmoj so z małej Stacey z wowsnej muku na chri-bjeće nanjesloj! Jedyn z pachołow móže mi z lochkošću přichodny raz někotre punty z města přinjesć, jeli chcu scyła muku méc a pjenjezy radšo na stronu njepołožu“, přida chětre, dokelž přińdže jej na mysl, zo wobsteješe jeje cyłe zamóženje z třoch krošikow. „Nimam wowsnu muku přerady, to su tola jenož pluwý! To chwalu sej bóle dobru horcu bėrnu, ta słodži na kóždy pad léppe a je strowša.“ Hdyž bě Mrs. MacGurk potom sama a we swojej čichej chězce posledni zbytk ze zatłóčeneho korba wza, pokaza so, zo njebě za sebej ničo dale hač za dwaj najgrošej sele kupila. Mała bruna papjerjána tita njezawostaji wosebity začišć, kaž zhubjena

ležeše wosrjedž wulkeho naheho blida. Njepřitonna přewidža ju Mrs. MacGurk a hladaše z čmoweho wokna do nocy won. Potom rjekny:

„Hdy bychu sej někak rozumnu plaćiznu za čerwjene rukajcy žadali, potom bych je móhla za Mrs. Sheridanoweje małego Joa kupić. Wbohi raws wupada přeco zymu přemřety. Tola jedyn šiling – ně, što móhli to za nje dać?“

Tola njekažene zbožo na swěće bohuzel njeje, a w cyłku widžane, njebě drje ničo tak spokojom ze swojej nakupju na jednym popołdnju kaž wudowa MacGurk, hdyž lehny so do swogeho spodźiwneho, z rohodže a trundlow twarjeneho borla. Sony wo tobaku, wołnje a pjekarskich tworach měšachu so do poslednich słowow jeje Wótčenaša, a potom započá so Boža noc.

přeložila K. M.

Přispomnjenčko

Njedawno slyšach słowo: Naš farar dyrbi mało za džěto méc, hdyž tak husto starych a chorych wopytać chodži. Njewěm, wo kim je so tak rěčało, ale prašach so, hač je tomu woprawdže tak. Kóždy z nas ma chwile, a to wšědnje 24 hodžin. Wězo mamy z nich wotličić hodžiny, kiž za spanje a wšědne potřeby wužiwać dyrbimy, runje tak kaž hodžiny, za kotrež wobsteji kruty plan, kiž my přeměnić njemóžemy. A tola wostawa nam hišće tójšto časa, kotryž móžemy po našim planje wupjelnić. A wupjelnimy jón z tym, štož nam wjesele čini (hobby), a z tym, štož mamy za wažne. Wo tym, zo tež čas za hobby trjebamy, nohcu džensa z Wami rozmyslować, ale wo tym, štož mamy za wažne.

A njejsu wopyty w křesćanskej wosadze wažne? Jězus tola njeje prajił: Čakajće, doniž lužno k wam njepřińdu, ale wón je nam přikazał: „Dziće a činće za mojich wučomnikow wšitke ludy.“ A njeplaći to tež za tych w našej wokolinje bydlych?

Tohodla na přikład wopytamy chorych a starych, kiž wjac kemši chodži njemóžeja. Njesmě so stać, zo je jeničke, štož hišće wot cyrkwy slyša, zličbowanka za cyrkwinske dawki. Wopytajmy jich a dajmy sebi powědać wo jich nuzach a starosćach. Rěčmy tež wo tym, štož so w našej wosadze a w cyrkwi stawa, zo bychu informowani byli. Čitajmy z nimi w Swjatym pismje a wuspěwajmy z nimi hromadže paćerje.

Nohcemy pak při wopytach na tych zabyć, kiž su so cyrkwi a wěrje wotcuzbnili. Wšak njeje Chrystus nam ženje přikazał, jenož k tym hić, kiž kruće k njemu slyšeja. Tež cyrkwy zďaleny móžemy spytać něšto wo wěrje do Chrystusa prajić. Znajmjeńša chcemy so wo to přócować.

Druhdy so potom něchtó praša: A kajki wuspěch maće při tym? Měnju, zo nimamy so tak prašeć. Swjate pismo nas napomina, kóždemu prawy puć do zbóžnosće pokazać. Hač druhu so potom na tutón puć poda, nimamy w ruce. Ale prawy puć znać a druhemu njepokazać je z hrěchom.

Tak su wopyty tola wažny džěl wosadneho žiwjenja. Ale su wone poprawno jenož wěc fararja? Njemóže kóždy křesćan w nadawku cyrkwy druhich wopytać? Njeje to tež Tebi móžne, luby čitarjo?

Klětka w Kamjenskim Božim domje z wobrazom Jězusoweho naroda
Foto: Rathke

450 lět Schmalkaldiske artikle

Kak je reformacija cyrkej a cyrkwin-ske žiwjenje wobwliwnila? Wo tym nje-rozmysluja jenož teologoj, ale tež jed-nori wěriwi lajkojo. Praji so, zo refor-macija da takrjec nowemu duचेj w cyrkwinskim žiwjenju nastać. Mnozy připóznawaja duchowne wobohaćenje, kotrež přińdže přez lutherstwo.

Tuto ma swój wuraz we wšelkich přinoškach wulkich mužow wot reforma-cije sem hač do našeho časa. W zašlych lětach mějachmy w tutym zwisku ně-kotre jubileje. Lětsa při wobroća so naš zajim jednomu wěrywuznawarskemu pismu z pjera dr. Martina Luthera, ko-trež drje njeje našim wosadnym takle znate, ale kiž je tola wažne. Hdyž pra-jach: Wěrywuznawarske pisma, pokazu-ju zdobom na to, zo ma tež ewangelsko-lutherska cyrkej nimo Swjateho pisma

jako základ wěry přidatne dokumenty, kotrež nam předewšëm při tym pomhaja, kak tuto abo tamne w bibliji zrozumić mamy. Nam je na kóždy pad pomoc, hdyž mamy před wočomaj, kak su naši wočtojo prašenja, kiž zwisuja z wěru, wukładowali. Ja wobdžiwuju zaso znowa Luthera, kak je jeho Swjaty Duch do praweho spóznanjanja wěrnoscow wěry wjedl. Swědčenje za to su tež Schmalkaldiske artikule z lěta 1537.

Što bě nastork k nim? Poprawom přez bamža Pawola III. planowany koncil. Zwolanje koncila bě za meju 1537 w měsće Mantua předwidžane, ale k tomu njeje došlo. Tola bu tutón dokument za koncil přihotowany a na konwenće w Schmalkaldenju w februaru 1537 na iniciatiwu Melanchthona podpisany přez theologow.

W Schmalkaldiskich artiklach dže wo dypki křesćanskeje wučby, kotrež móžeja lutherscy připóznac, a wěcy, kiž dyrbja wotpokazać. W předřeči pisa Luther: „Ja chcył žadyn woprawdže rady prawu křesćansku cyrkwinu zhromadźiznu witać, zo by tola wjеле wěcam a ludžom pomhane było. Nic, zo bychmy my to trjebali; přetož naše cyrkwyje su nětk přez Božu hnadu z čistym słowom a prawym wužiwanjom sakramentow, spóznaćom wšelakich zastojnstwow a prawych skutkow tak rozswěćene a wuhotowane, zo so my swojedla za žanej cyrkwinskej zhromadźizny njeprašamy a w tychle wěcach wot cyrkwinskej zhromadźizny ničeho lěpšeho so nadźijeć ani dočakać njewěmy.“

Hnujacy je kónc Lutheroweje předřeče: Ach, luby Knježe Jězu Chryšće, džež ty sam cyrkwinu zhromadźiznu a wumóž tych swojich přez twój krasny přichod.

Z toho je widžeć, z kajkej chutnosću wulki reformator wuprajenja Swjateho pisma wobmysluje.

W času ekumenizma prašamy so džeń a bóle za wěcami, kiž nas křesćanow zjednočuja. Što mamy na zhromadnym?

Hižo pola Luthera, a to w Schmalkaldiskich artiklach, dže wo to, štož ma so jako powšitkownje plaćace duchowne wobsydstwo a namrěwstwo wot přenjeho časa wobchowac. To plaći za artikle wo Božej majestosci. Tute wučby njedawaja přičinu k njejednoće a zwadže, dokelž wobě stronje, to rěka ewangelska a katolska cyrkej, te same wuznawatej.

Sčěnuje džěl, hdžež so róla Jězusa Chrystusa za naše wumóženje prawje definuje, wězo najprjedy z bibliskimi citatami. Zetkawamy so tu z tym, štož je so stało z centralnej tezu reformacije. „My mamy za to, zo čłowjek budže prawy bjez skutkow zakonja, přez wěru“ (list na Romskich 3,28). A Luther dodawa: Wot tuteje wučby njemóžemy ničo pušić abo wotstupić, njech pada njebjo a zemja abo štož nechce wostać.

Wězo je w Schmalkaldiskich artiklach wjеле problemow wobswětlene, prašenja, kiž su do džensnišeho aktualne abo zaso aktualne, ale tež wěcy, kiž su našim wěrjacym njeznate.

Znowa je w našim času aktualne pohódnoćenje bamžowstwa. Runje Schmalkaldiske artikule zaběraja so z tutej temu šěršo a dokladnišo.

Hdyž Luther w swojim času mjenješe, zo njeje bamž přez bojске prawo abo ze słowa Božeho hlowa cyleho křesćanstwa (přetož to jenož jednomu samomu słuša, tón rěka Jězus Chrystus), ale jenož biskop abo farar cyrkwyje w Romje, njeje da to tež džensa hišće argument ewangelskich a druhich křesćanow za bratrowski dialog z katolskej cyrkwu?

Hladajo wróco na 450 lět z časa nastaća tutoho wuznamneho wěrywuznawarskeho pisma, spóznavamy, zo je so hižo do nas započatč činił k rozrisanju problema lětstotki trajaceje mizery šćěpjeneho křesćanstwa. Tuž njeje to jenož někajki jubilej, ale zdobom namołwa k nowowobmyslenju.

W. Feustel

sedžeše Lejna, mojeje maćerje najmlódša sotra, a plaćaše z Berganec Gustlu. Ničo wo to! Dokelž mějach hišće 5 pjenježkow, založich na druhi džěn zaso do korčmy — a zaso tam sedžeše Lejna. To wšak nětk njebě trjeba, ale ničo wo to. Ja wupich swoje piwo a džěch do šule. Duce ze šule widžach hižo nazdala, zo moja mać při posleńcy sej prut ľama. Tónle wobraz znajach. Što ma to rěkać? Mi bě styskno, ale wšak sej žaneje winy njeběch wědomy.

„Ja budu tebi, čakaj, pokazać, do korčmy na piwo chodźić! Ha ksss ha ksss ksss“, šwikaše do mojuju naheju nohow. Ja rjejach z cylej šiju a potom, na scěnu zlehnjeni, čicho dale plākach. Moja mać přistupi wot zady ke mni: „Moje džěco, puki su mje bóle boleli hač tebe.“ Tajka bě naša mać, smjerćdušna, mjehkeje wutroby, ale z krutymi, požoźnymi zasadami.

Při tym so dopominam na dalši padawk w kowarni — na čmowa z rudny. Zaso běch tam z bratrom konje kować. Ja so w kowarni rozhladowach a widžach na scěnje cyly rynek hamorow — wulke, njewulke a małe. Ja skradžu so k scěnje bližach, kradnych jedyn z nich a čěrjach z nim domoj. Nětk tam stejach z nim w drjewjencu a na njón hladach. Hamor njebě ani nowy ani rjany. Ja jón docyła njetrjebach a nochcych jón měc. Što bě so ze mnu stało, zo běch jón kradnył? Što z nim započec? Hdže jón schowac? Ja jón položich mjez nanowy grat. Ně, tam njemóže ležo wostać. Nan so jeho hnydom dohlada, a cyła wěc so wukopa. Ja jón schowach spody drjewa. Tam jón tež namakaja. Ja jón wrjesnych do hlubokeho blěta. Moje padustwo bě čmowa mroćel nad mojimi mladymi lětami a je džensa hišće čorny blak w mojej duši. Škoda, zo njejsmy so žanomu čłowjekeji swojeho hrěcha wuznał — najlěpje maćeri. Wona pak by so rudžiła a rudžiła, zo ma padušne džěco.

Hdyž pozdžišo jako farar slyšach wo padustwach šulskich džěci, njemóžach njesmilnje zasudzić, spominajo na swój hrěch. Gerhard Wirth

Lěta džěcatstwa 1916-1926

Džěło a zabawa

Haj, najprjedy džěło a potom hakle hrajkanje. Hdyž wšitcy džělaču, tak wězo tež my džěci: běrny wotšćipać, runklicu škrabać a runksować (to bě čezke džěło!), na žnjach za mašinu snopy wjazać, w broźni při worštowanju snopy přimjetać, za kuchinu wo drjewo so starać. Džensa hišće mi we wušomaj klinčik, zo mać přez dwór woła: Gerato, přinjes mi jednu abo šěsć šćěpkow! Husto dosć běch spytowany, maćeri jednu šćěpku donjesć, ale tajke lózystwo sebi tola njezwěrich. Ja wšak wědzach, zo chce mać tak wokoło šěsć šćěpkow měc.

Druhdy mje tajki prikaz z rjaneho hrajkanja wutorhny a při tym drje kusk pomórkotach, ale na mać so hněwac? Njemóžne! Ja mějach ju prelubo, a wyše tomo by to přecoju Božej kazni bylo: Ty dyrbiš nana a mać česćić! Bože kaznje za nas kruće plaćachu, a hdyž je tola přestupichmy, štož so bohužel tež stawaše, nas swědomje čwělowaše. Wo tym pozdžišo. — Kóždy wšědny džěń bě z džěłom wupjelny, z čěžkim a napińcym, ale tež z lochkim. Stajnje pak běchmy zapřehnjeni. To běše po cylej wsy tak, tuž so žadyn wosebje wbohi nječužeše. Džensa maja starosć, kak džěci za čas dołhich prózdnin zabawjeć.

Tónle problem tehdom docyła njeznajachu. Džěci maja w prózdninach džělać. Što da hewak? A mi njeje žel mojich džěcacych lět poľne džěla.

Druhdy wšak mješe wšědny džěń swój wosebity raz — bóle zabawny, hdyž na příklad ze swojim 10 lět starsim bratrom džěch do Noglec kowarnje konje kować. Wosebje skudneho konja smědzach ja za wuzdu wjesć. To so čujach! To so cyle hinak stupaše! Swojeho bratra wobdžiwach, kak wón njeměrnemu kopatemu konjej zmužiče nohu džěržeše. Hdyž potom Noglec wuj žehliwu pódkowu na kopyto položi, waleše so husto běly, smjerdzaty kur. Ja tole smjerdzěnje rady čuchach a to hišće džensa čucham. Lěta doľho wjace tole zbožo njemějach. Hdyž bě kowar kopyto z hódzemi přibił, wotšćipaše z klěšćemi kónčki. „Tele kónčki nihdže wjace nje-namakaš. Z tym sej lutki swoje hrody twarja“, mje kowarski mišter powučil.

Po dokonjanym džěle džěch z bratrom do Berganec korčmy jedne ejfach wupić. To mi zesodža. Ja wobsedzach jedyn najrož, kak běch k njemu přišoľ, wjace njewěm. Nazajtra duce do šule založich, kaž wčera z bratrom, džensa sam do korčmy, zo bych tam za 5 pjenježkow škleńčku ejfach wupil. Tam

Christian Gottlob August Bergt (1771-1837)

Při skladnosći 150. posmjertnin dnja 10. februara spominajmy na tutym městnje na něhdyšeho Budyšana Augusta Bergta, kiž je z njeprawom pozabyty a tola słuša k wuznamnym wosobinam Budyskich hudźbnych stawiznow. Jako komponist, organist a hudźbny wučer wobliwowaše třiapoľ lětdžesatka (1802-1837) nimoměry čile hudźbne žiwjenje w našej domiznje.

August Bergt narodži so 17. junija 1771 w Oederanje pola Freiberga. Jeho nan bě tam wumělski a měšćanski muzikar a wukubla sej w swojich džěčoch — kaž tehdom powšitkownje — přichodnych pomocnikow swojeho rjemjesla. Zahe nawuknychu na najwšelakorišich instrumentach hrać a dyrbjaču hižo jako džěci nanej hrać pomhać. Augustowe instrumenty běchu wiolina, braća, cello a róžk, kotryž pak jemu čeze činješe. Hišće w starobje dopominaše so: „... kak hlupy běch, zo bych někajki mudry zwuk wutrubil...“ Tutu njeleposć mytowaše nan husćišo z plistu.

Z jednaće lětami schorje hólč chutnje. Hdyž so wustrowi, zjewi so w nim hluboka dušina změna. Wulka žadosć

za wědomostnym kubljanjom steješe wosrjedź jeho zajimow, kotruž nan a wučerjo podpěrachu. Spěšnje přiswoji sej August znajomosće w prirodowědže, w grjekšćinje a laconšćinje. Tola tež w hudźbnym kubljanju so dale wukmani. Wučomniski čas dyrbjese z pruwowanjom zakónčić.

Na doporučenju swojich wučerjow přiwzachu Bergta w l. 1785 jako šulerja na Křižnej šuli w Drježdžanach. Najprjedy wěnowaše so nimale bjez wuwzaća wědomostnym předmjetam. Pohnuty wot hudźbných poměrów na šuli a w Drježdžanach, přiwobroći so August bórže zaso hudźbje. Přenje pospyty w komponowanju přinjesechu jemu „... spokojnosć a powabk...“ Jeho podpěraše wosebje tehdomniši křižny kantor Weinlig, kotryž běše pola Homiliusa (šulerja Bacha) substitut (zastupnik).

W l. 1791, po 6 lětnym wopyće znateje Křižneje šule, zapisa so August Bergt na Lipsčanskej uniwersiće, zo by teologiju studował. Wón bě sej w Drježdžanach wulku teoretisku a praktisku wědu přiswojił a měješe jara dobre wuswědženja. Z pilnosću a horliwosću studowaše bohosołstwo, tola tež hudźba jeho njepušći. Lipsk njebě w tutym času jenož srjedžišćo wědomosće, wumělstwa a wikowanja, ale tež hudźby. Za to njech staj tu mjenowanaj Tomašowy kantor J. A. Hiller (rodzeny w Serbskim Wosyku pola Zhorjelca) a J. G. Schicht (rodzeny w Rychnowje), dirigent při

Sukelnicy a pozdžiši Tomašowy kantor. Wobaj spěchowastaj Bergta a dašaj pozdžišo jeho kompozicije mjez dr. tež w Budyšinje zaklinčec. Tak so sta, zo so Bergt bóle a bóle hudźbje wěnowaše. Po teologiskim studiju skutkowaše jako domjacy wučer, při čimž namaka čas, na byrglach zwučować, chodže na koncerty a do Lipsčanskeje opery, měješe zwiski z hrajerjemi a młodymi basnikami a komponowaše pilnje. Tak nastachu spěwy, oratorije, spěwne hry a samo sinfonija, kotraž so w Lipsku a pozdžišo tež w Budyšinje zanjesechu. Zaběra z byrglemi bě jeho mjeno jako organist přisporjała, ale tež „... jeho wulka teoretiska wěda...“ w hudźbje a we wědomosći, w teologii a w starých rěčach (basnješe we laconšćinje a w hebrejšćinje), a jeho kompozicije šerjachu jeho slawu.

W l. 1802 poskičichu Bergtej městno organista při cyrkwi swj. Pětra w Budyšinje, kotraž do smjerće zastawaše. Budyšin bu jemu druha domizna, kotraž njewopušći, hačrunjež „... by něhdžežkuli lěpše zaslužil...“ Tu wuwi so wón k wuznamnej wosobinje a ze swojim wjelestronskim skutkowanjom „pisaše“ kruch Budyskich stawiznow. Bergt komponowaše we wšěch žanrach, organizowaše koncerty a dirigowaše je. Předwšěm pak pisaše za cyrkwinski potrjebu. E. T. A. Hoffmann napisa 1814 wobšěrnu recenziu wo oratoriju op. 10 „Chrystus přez čerpjenje překrasnjeny“ (tutón autograf chowa so w Statnej bi-

bliotece w Berlinje). Kak znaty Bergt bě, dopokazuje fakt, zo přiwzachu jeho hižo 1803 do wuznamnych leksikonow.

Hdyž so l. oktobra 1817 Krajnostawski wučerski seminar załoži, powołaču Bergta za přenjeho hudźbneho wučerja. Wón podawaše teoretisku a praktisku hudźbu a postajowaše „ton“ w tutymaj předmjetomaj na někotre lětdžesatki. Swoje nazhonjenja jako organist a seminarski wučer za pišćece zja w małej wučbnicy, kotraž so 1832 w Budyšinje wuda: „Něšto wo choralu a jeho přislušku – za sulskich wučerjow a seminaristow“.

Bergtowe oratorije, motety, mše, kantaty, sinfonije, spěwne hry, koncertne kruchi a wjele druhého zaklinčachu hač do kónca lětotka prawidlownje w najwšelakoršich městach mjez Lipskom a Budyšinom, we Wienje a Parisu. Jeho chóry a spěwy spěwachu so w mnohich spěwných towarstwach a cyrkwinskih chórach. Hišće džens chowaja so Bergtowe kompozicije w archiwach a bibliotekach tu- a wukraja (NDR, ZRN, Francoska, USA a druhdže).

Po jeho smjerći postajichu bratřa Budyškeje swobodomulerskeje lože swojemu sobustawej Christianej Gottlobeje Augustej Bergtej narowny pomnik na Tuchorju. W Constitutionelnej statnobyrgarskej nowinje wozjewi so 24. měřca 1837 Bergtowy nekrolog, kotryž započča so ze słowami:

„Zaslužbny muž mjenje w Sakskej“.
Helga Schildhaus

Prosta serbska žona

Před 50 lětami zemře we Łazu prosta serbska žona, kiž žaneje slawy njepytaše, ale kotraž ponižnje stajnje dozady stupa a na kotruž spominać je nam tola wažne. Měnju Haňžu Budarjowu rodź. Šoľcic. Narodžiła je so 17. winowca 1860 w Mortkowje jako najmlódša džowka wot sydom džěci. Šulu wopytowaše we Łazu a tam so zezna z tehdomnišim Łazowskim fararjom, Handrijom Zejlerjom, kotrehož sebi tež pozdžišo jara wažeše. Wuchodźiwi ludowu šulu, wosta jako služowna we Łazu. 27lětna wróci so do staršiskeho domu, hdžež běše bratrej, kiž tam gospodarješe, žona zemrěła. Po tym zo bě so bratr znowa woženil, služeše w farskim domje we Wulkich Ždžarach a po tym jako kucharka pola Łazowskeho wyšeho hajnika. 10. junija 1894 wuda so na železniskeho zastojnika a žwnosćerja Korlu Budarja we Łazu. Mandželstwo so z pječ džěcimi žohnowaše. l. hodownika 1937 zemře wona we Łazu.

Čehodla pak hišće džensa na nju spominamy? Dokelž je wona dary, kiž jej Bóh sobu na žiwjenski puć da, wužiwała a při tym tola njesebična a ponižna wostała, mjenujcy dar basnjenja. W jednym z hódnoćenjow Budarjowje reka: „Haňža Budarjowa je wot młodostnych lět sem so powołana čula, swoje nutrne začuća w powyšenej wjazanej rěči wuprajíc. Basniski duch běše w njej žiwyl!“ A tomu běže woprawdže tak. Wot lěta 1882 sem wozjewi swoje basnje tež w Serbskich Nowinach, ale cyle wěšće je hižo do toho za přecelow a znatých k narodninam abo při druhich skladnosćach basniła. Zo při tym swój lud runje kaž swoju wěru zabyła njeje, so tež w jejnych basnjach pokazuje.

Tak chcemy Serbja zawostać a serbske spěwy zaspěwać, ja we Serbach sym rodžena, mi serbska čepje wutroba.

Hdyž džensa na Haňžu Budarjowu spominamy, potom nic jenož ze stawizniskim zajimom. Njemóže wona nam džensa z příkladom być za ponižne a njesebične wužiwanje darow, kiž je Bóh nam dał? A to runje w času, hdyž so ludžo husto prašaja: Što da wot toho mam? Haňža Budarjowa so tak prašala njeje. A runje to sebi na njej tak wažu.

Haňža Budarjowa

Zernička

*Kak rjenje swěći zernička,
z wječora wot nas zdalena!
Kak jasna mla wodžerka
wšěm hwězdam chodži dopředka.*

*Hdyž wječor směrki padaju,
zernička swěći na njebju,
sej myslu: „Kajki dejmant sy
we krónje našej Łužicy!“*

*Hdyž zernička so swěći mi
do mojeje sparnej komorki,
so dopomnju wšěch přecelow,
jich swěry a jich lubosćow,*

*a myšlička so pozběha,
kiž wutrobu mi pokoja:
Bóh zerničku čí stajil je,
zo swěru tebi pomhać chce.*

Modlitwa z Južneje Afriki

Wótče, wšehomócný Božo, prosymy ča za wšitkich ludźi w Južnej Africe, za naše sotry a za našich bratrow, čerpjacych pod čěžkimi wuměnjajemi bjezpraw-

nosće a namocy, za wšitkich potlōčowaných barby kože dla, za tych, kotřiž nimaja prawo, rozsudzić wo zjawnych naležnosćach, kotřiž njemóža sej swobodnje wuzwolić ani bydenje ani džělo, kotřiž su njerady widženi w zarjadach, wobchodach a na dróhach. Prosimy za ludźi, kotřiž su z namocu přesydeni. Daj tutym móc, zo bychy pytali a sej stworili nowe wažnje zhromadnosće. Daj tym, kotřiž so přeciwo přesydenju spječuja, móc a zmužitosć, přezjednosć a dobrych přecelow.

Prosimy ča, Wótče w njebesach, za wšitkich, kotřiž stawaja a so zasadžuja přeciwo bjezsprawnosći w staće a mjez wobydlerstwom, přeciwo systemej wotdželenja a apartheida, za prawo a sprawnosć, za wujednanje w tutym kraju. Prosimy ča za džěci w šulach, za wšitkich młodych ludźi, kotřiž pozběhaja swój hłós přeciwo njesprawnosćam, za wšitkich zatrašených, přescěhowaných a znjewužiwanych, w přemim jedže za jatych a jich swójby.

Wótče, wšehomócný Božo, prosymy ča tež za tych, kotřiž činja njeprawosće, za policistow a wojakow. Daj jim spōznać, što je prawo, a daj jim tež móc, zo bychy po tym jednali. Přeměň wutrobu tych, kotřiž wukonjeja móc w staće, w zjawnym žiwjenju a w knježerstwje. Njech knježi a zwostanje wšudže měř a spravnosć.

Prosimy ča, wšehomócný Božo, za cily kraj a jeho lud: zo by jón a nas wuswobodil wot falšneje ideologije apartheida, zo by jim a nam dał swobodu, mjez sobu so zetkawać a přijimawać, zo bychmy w lubosći a w měrje zhromadnje žiwili byli a džětali.

Za Jězusa Chrystusa, našeho Knjeza Hamjen.

Naše nowiny a časopisy před 100 lětami

Z Hodžija

Hodžijska cyrkej zméje jutře, jako 1. adwenta, džen wažneho jubilejnego wopomnjeća. Před 300 lětami, 1. adwenta 1587, bu mjenujcy w Hodžijskim Božim domje Wjaclaw Warichius (Worjeh) do swojeho duchowneho zastojnstwa jako kaplan zapokazany. Wón je so w Hrodzišću narodził, bu tudy 1587 kaplan a 12. awgusta 1589 farar. Hdyž w léce 1618 wumré, běše hakle 54 lět stary. Jeho móžemy založerja serbskeje literatury mjenować. Wot njeho je 1594 přenja serbska čišćana kniha wudata: serbski Lutherowy katechismus. Z tym je sebi mjez Serbami mjeno sčinił a džakne wopomnjeće dobył. Hdyž pak my Hodžijscy wosadni jutře w cyrkwi pod našu klětku stupimy, da chcemy z džakownej wutrobu so dopomnič, zo je před 300 lětami přeni kroć tón muž na nju stupił, kiž je ze swojim katechismusom přede wšěm serbskim džěcom krasne žórlo Božich wučbow wotamknul. „Prawy wopomnjeće wostanje w žohnowanju“.

Serbske Nowiny,
sobotu, 26. nowembra 1887

Z Draždžan

Na serbskim kemšenju druhu njedželu adwenta tu w Draždžanskej křižnej cyrkwi smy so na spowědnej wučbje k. ryčerja lic. theol. Imiša, fararja w Hodžiju, a na předowanju k. fararja Kubicy z Bukec zaso znowa wokřewili a natwarili. Spowědnych ludži běchmy na třećeho sta. Na naše lube kemše běchu tež w swojej rjanej narodnej draščce Serbowki z Delnych Lužicow přišće, kotřež w Draždžanach přebuwaja. Jara lubo nam bě, zo běchu so nam tež nowe serbske bibliske pučniki na wšitke dny přichodneho léta sobu přinjesle. Ja sebi, kaž mi cyrkwjenc praješe, runje sto a štyrcety eksemplar kupich. Tak budžemy my Draždžanscy Serbjo so kóždzički džen w nowym léce z tej samej štučku Božeho słowa zbudzić a posylnić móc, z kotrež naši lubi domach w Serbach před Bože swjate wobličo stupja. Tež naš luby serbski „Misionski posol“ so přez lubosciwu starobliwosć našeho spowědneho wóta nětko k nam do Draždžan sčele.

Serbske Nowiny, sobotu
17. decembra 1887

POWĚŚĆE

Laz: Ewangelska wosada a kulturny zwjazk Laza přeprošeštej njedželu, 20. septembra 1987, k počesćenju Jurja Malinka, kiž běše wot 1920 hač do wuhnaća přez nacijow z fararjom we Łazu. Popołdnju porěča wnučk fararja Malinka, nam wšěm derje znaty bratr Jan Malink z Hrodzišća, we Łazowskej cyrkwi. Nahladna ličba wosadnych a hosći běše so k tomu zešla. Cyrkwinski hudźbny direktor Nöbel z Budyšina wobrubu swjatočnosť na byrglach. Běše to dostojne wopomnjeće na serbskeho fararja, kiž je swojeho přeswědčenja dla čerpjeć dyrbjał. Snano by so při swjatočności w cyrkwi tež kěrluš wuspěwać mohl, tež hdy by za to něšto mjenje cyrkwinskeje hudźby bylo.

Po swjatočności položichu so wěncy při rowje Jurja Malinka. Wječor wotmě

so hišće rozmołwa wo žiwjenju a skutkowanju Jurja Malinka pola Naglec we Zlyčinjce. Nowa doba je wo tym wšěm nadrobne rozprawjała.

Hač njebychu tež druge wosady na swojich „swědkow wěry“ přez podobne zarjadowanje spominač mohl!

Židžino

Znowa na lube wašnje nas witaše mała serbska wjeska we Wojerowskej wosadze Stareho města. Kaž nětko 13.9.1987 běchmy tu hižo před štyrjomi lětami w Židžinjanskej kapałce zhromadzeni, zo bychmy na Bože słowo sluchali.

Z połnym hłosom zakliněchu serbske kěrluš z harmonijowym přewodom knjeza Wirta. Čitanje měještaj młodostnaj z Budestec a předowanje knjez sup. Albert.

Rjenje zdrasćenej holće před nami, nimo kwětkow a wosadnych, cyrkej sobu wupyšćej. Knjeni Rogerowa bě zaso wjele prócy na zdrasćenje naložila.

Njesprócniwa knjeni Beterowa nas po kemšach přecelnje na wobjed prošese. A kak tón zaso sldžeše! Za to hišće wosebiť wutrobny serbski džak!

Tež spěwali smy zaso hromadze a zhonili smy tohorunja tójšto noweho. Wosadny farar knjez Jurgenson nam rozprawješe wo wosadnym žiwjenju Noweho města Wojerocy. Dokelž stary wosadny centrum wjac njedosaha, je planowany nowy Dom M. Luthera Kinga. Křižna cyrkej je přešla do rukow Swobodnej cyrkwe, kotraž kóždolětnje tam něšto twari a wuporjedža.

Na prašenje A. Grofy zhonichmy, zo je stare Židžino nastalo „před wjele zakrasnymi lětami“ a zo je stało na dubowych stołpach z tamneje strony mosta (přez Corny Halštraw) a zo su tu tež židžinaki plahowali.

Knjez Kruža nam powědaše něšto wo Horach, ale wo tym, tak so nadžijamny, napisa wón sam něšto.

27 lět je hižo zašlo, zo je knjez farar Beier serbsce wuknył. Wón posrědkowaše nam postrow biskopa Roggi z lista na Efeziskich 3: Wšitko, štož činiće ze słowami abo skutkami, to činiće wšo w mjenje knjeza Jězom Chrysta.

Jako doporuči knjez sup. Albert „Pomhaj Bóh“, skazaštej jón knjeni Mittagowa a Němcowa.

Knjez Nali, rodženy Židžinjan, a knjeni Hemplowa nam hišće přednošowaštaj.

Po swačinje (tykanc nam tohorunja wuběrnje zestodža) so džakowni rozežděchmy, mějo nadžiju we wutrobje, zo so bórze zaso widžimy. Ta

Žiwjenske zasady mlódsich staršim napřečo

1. Dyrbiš sej wuwědomič, zo nječinja a nježadaja sej starši ludžo, njeh su to starši, džěd a wowka, při wuzni, wučerjo, předstajeni abo starše wosoby, wšitko na zakladze zwučenoscow, přestarjenych předstawow a méritkow. Něštožkuli ma hižo tohodla tójšto na sebi, dokelž je so jako prawe wopokazało. Jeli chceš to woprědže lěpše činić, njenastanje w kóždym padže něšto lěpše.
2. W swojim žiwjenju su husto wjele zasadžili a něčehožkuli dyrbjeli so wotrjec, zo bychu to docpěli, štož so

jim najlěpše zdaše. Jeli chceš sprawny być, dyrbiš jim to znajmjeńša připoznać a to jednorje njeignorować.

3. Njedyrbiš so na staršuju wjazac, hač runjež sy z nimaj ze zhromadnymi stawiznamy splečeny. Z toho njepočadžeja jenož dobre a hubjene dopomnjenki, ale tež zawjazki za přitomnosť a přichod. Hačkuli na njeju njewjazany, sy tola čas žiwjenja z nimaj zwjazany. Tohodla pomhajće sej mjez sobu!
4. Někotružkuli wěc kritizuješ na nimaj z prawom. Wjele činja ze sameje zwučenosće, ze sebičnosće abo jednorje, dokelž so to tak čini. Njezabudž pak, zo maja tež starši ludžo prawo, tak žiwi być, kaž to chcedža, wotpowědnje swojemu kubljanju, žiwjenskemu pucej, swojim nutřkownym a wonkownym móžnosćam, po swojich zwučenoscach. Ty njeměj a njedyrbjał swojimaj staršimaj swoje nahłady a rozsudy nanuzować.
5. Štó wě, kajki ty jónu pozdžišo budžeš. A što budže potom mlódsja generacija wo tebi myslíč. Snano budžeja podobne konflikty, kajkež ty je nětcole ze staršimi ludžimi maš, hišće jónu, ale w změnjenych rolach.

(Pokročowanje slěduje)

SERBSKE BOŽE SŁUŽBY

6. 12. — 2. njedžela w adwence

Budyšin-Michałska: 9 hodž., kemše (Albert)
Budestecy: 14 hodž., kemše z Božim wotkazanjom (Albert)

13. 12. — 3. njedžela w adwence

Hodžij: 10 hodž., kemše z Božim wotkazanjom (G. Lazar)

20. 12. — 4. njedžela w adwence

Bart: 8.30 hodž., kemše (Malink)
Rakecy: 9.30 hodž., kemše z Božim wotkazanjom/hromadze z Njeswaćidlom (J. Lazar)
Hrodzišćo: 10 hodž., kemše (Malink)

25. 12. — 1. džen hodow

Bukecy: 10 hodž., kemše (G. Lazar)

26. 12. — 2. džen hodow

Budyšin-Michałska: 9 hodž., kemše (Albert)

27. 12. — 1. njedžela po hodžoch

Minakał: 9.30 hodž. kemše (Feustel)

3. 1. 1988 — 2. njedžela po hodžoch

Budyšin-Michałska: 10 hodž. kemše (Albert)
Budestecy: 14 hodž., kemše (Albert)

6. 1. — Tři krale

Bukecy: 9 hodž., kemše (G. Lazar)
Njeswaćidlo: 10 hodž., kemše (Albert)

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Ludowe nakładnistwo Domowina Budyšin. Sukelnska 27. Redaktor: sup. Siegfried Albert, Serbski kěrchow, Budyšin 8600, tel. 4 22 01. Ekspedycja: farar G. Lazar, Kirchweg 3, Bukecy (Hochkirch) 8601. — Lic. č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Čiše: Nowa Doba, čišćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-2615). — Wuchadža jónkróć za měsac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Sp. Bautzen 4962-30-110 — Index-Nummer 32921